

F. Almanya'daki Ortaöğretim Kurumlarının Yapısı

Memduh CEYLAN*

I. Ülkenin Genel Özellikleri

Federal Almanya, Orta Avrupa'nın kuzeyinde yer alan gelişmiş bir sanayi ülkesidir. Yüzölçümü 248.706 km²'dir. Batıda Hollanda, Belçika, Lüksemburg ve Fransa, güneyde İsviçre ve Avusturya, doğuda Çekoslovakya ve Demokratik Almanya, kuzeyde ise Danimarka ile komşudur (Ana Britannica, 1986, s. 459).

Ülkenin nüfusu yaklaşık 61 milyondur (1985'de 60.940.000.-) Başkenti Bonn'dur. 1950'lerde ortaya çıkan işgücü açığını gidermek için başta Türkiye olmak üzere İtalya, İspanya, Portekiz, Yugoslavya, Yunanistan gibi ülkelerden işçi almıştır. Yabancı işçilerin sayısı günümüzde yaklaşık 5 milyona ulaşmıştır. Yabancı nüfusun en büyük bölümünü aileleriyle birlikte 1,5 milyona ulaşan Türkler oluşturmaktadır.

Federal Almanya Avrupa'nın en gelişmiş sanayi ülkesidir. Elektrikli aletler, taşıma araçları ve makina yapımı sanayinin en önemli dallarıdır.

Ekilebilen ve sürekli tarım yapılan topraklar ülke topraklarının % 49'unu, ormanlar % 30'unu, otlaklar % 19'unu oluşturur. Hayvancılık tarımdan daha büyük önem taşır (Ana Britannica, 1986, s. 462).

Federal Almanya 11 eyaletten (federal devlet) oluşan federal bir cumhuriyettir. Devlet başkanı meclis tarafından 5 yıl için seçilir. İki meclisli parlamento Federal Konsey ve Federal Meclis'ten oluşur. Federal Hükümet, Başbakan ve Başbakan'ın önerisiyle Cumhurbaşkanı tarafından atanan Bakanlardan kurulur. Federal Hükümet, Maliye, Ulaşım ve Savunma ile ilgili işlere bakar. Yargı, eğitim ve kültür işleri eyaletlerin sorumluluğu altındadır. Anayasa'ya göre eyaletler eğitim ve kültür konularında özerktir. Her eyaletin parlamentosu ve hükümeti kendi eyaletlerinin eğitim ve kültür alanındaki işlerinden sorumludur. Bundan dolayı, eyaletlerin ayrı Eğitim Bakanlıkları, ayrı yasa ve yönetmelikleri vardır. Bu eyaletler şunlardır: Baden-Württemberg, Bavyera, Batı Berlin, Bremen, Hamburg, Hessen, Kuzey-Ren Vestfalya, Niedersachsen, Saarland, Schleswig-Holstein,

(*) A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Öğrencisi.

Rheinland Pfalz. Bu yazımızda Kuzey-Ren Vestfalya eyaletindeki orta-öğretim kurumlarının yapısı ele alınacaktır.

II. Okul Sistemi

Federal Almanya'daki okullar, Genel Öğretim Okulları ve Mesleki Öğretim Okulları olarak iki grupta toplanır. Yasa gereği 6 yaşından 15 yaşın sonuna kadar genel zorunlu öğretim vardır. Bir üst öğretime devam edemeyen veya Genel Öğretim Okullarını bitiremeden ayrılmış 16-18 yaş arasındaki gençler için ayrıca zorunlu mesleki eğitim vardır.

A- Genel Öğretim Okulları

1- Ana Okullar (Kindergarten): 3-6 yaşları arasındaki çocukları kapsar. Tam gün veya yarım gün eğitim verir. Devam zorunluluğu yoktur.

2- İlkokullar (Grundschule): 6-10 yaşları arasındaki çocukları kapsar. 4 yıllık eğitim zorunludur.

3- Ortaöğretim kurumları: İlkokul üzerine dayalı dört tip okuldan oluşur. Bunlar; Temel Eğitim Okulu (Hauptschule) Ortaöğretim Okulu (Realschule), Lise (Gymnasium) ve Çok Amaçlı Okul (Gesamtschule)'dir. İlkokulu bitiren öğrencinin eğilim ve yeteneğine göre bu okullardan birine devam etmesi zorunludur. Bu okulların yapısı aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

B- Mesleki Öğretim Okulları

Federal Almanya'daki Mesleki Öğretim Okullarını ülkemizdeki yaygın eğitim kurumlarına benzetebiliriz. Mesleki Öğretim Okullarına, mesleki eğitime başlayan, bir iş yerinde çalışan ya da işsiz gençlerin devam ettiği okullardır. Bu okullar;

1- Temel Eğitim Okulu'nu bitiremeden ayrılmış ve bir işyeri bulamamış gençlere çeşitli meslek dallarına yönelik temel bilgilerin verildiği "Mesleğe Hazırlık Kursları" (Berufsvorbereitende Lehrgänge),

2- Çeşitli meslek alanlarının öğretiminin yapıldığı "Mesleki Eğitim Okulu (Berufsbildende schulen)",

3- Meslek öğrenimine başlamamış veya bir üst öğrenime devam edemeyen öğrencilerin zorunlu olarak devam ettikleri (seçtikleri 3 meslek dalında eğitim görüşler) "Mesleğe Hazırlık Sınıfı (Berufsvorbereitungsjahr)",

4- Temel Eğitim Okulu diplomasına sahip gençlerin seçtikleri bir meslek alanında eğitim gördükleri "Mesleki Öğretim Temel Sınıfı (Berufsgrundschuljahr)",

5- Zorunlu öğrenim süresini tamamlamış, bir üst öğrenime devam edemeyecek olan veya kısa yoldan hayata atılmak isteyen gençlerin devam ettikleri, teorik ve uygulamalı eğitim gördükleri 3 yıl süreli Mesleki Dersler Okulu (Berufsschule),

6- Zorunlu öğrenim süresini tamamlayarak diploma alan gençleri hem mesleğe hem de yüksekokullara devam etme olanağı sağlayan "Mesleki Temel Eğitim Okulu (Berufsfachschule),

7- Mesleki Temel Eğitim Okulu'nu bitirenlerin kabul edildiği ve Almanya'daki Meslek Yüksekokullarına öğrenci hazırlayan "Mesleki Yüksek Öğretime Hazırlayan Okul (Fachoberschule)",

8- Temel Eğitim Okulu (Realschule) ve Ortaöğretim Okulu (Realschule) ile Mesleki Temel Eğitim Okulunu (Berufsfachschule) bitiren öğrencilerin alındığı "Ticaret Meslek Lisesi (Höhere Handelsschule)",

9- Bir meslek sahibi olan bireylerin mesleki bilgilerinin geliştirilmesine ve onların meslek diploması edinmelerine olanak sağlayan "Meslek Geliştirme ve Branş Okulları (Berufsaufbauschule – Fachschule)"dir.

III- Ortaöğretim Kurumlarının Yapısı

4 yıllık ilkokulu bitiren öğrencilerin başarı durumlarına göre devam edebilecekleri dört okul tipi vardır. Bunlar; Temel Eğitim Okulu (Hauptschule), Ortaöğretim okulu (Realschule), Lise (Gymnasium) ve Çok Amaçlı Okul (Gesamtschule)'dir. Bu okullar genel eğitim verir ve öğrencileri bir üst eğitime veya meslek eğitimine hazırlar.

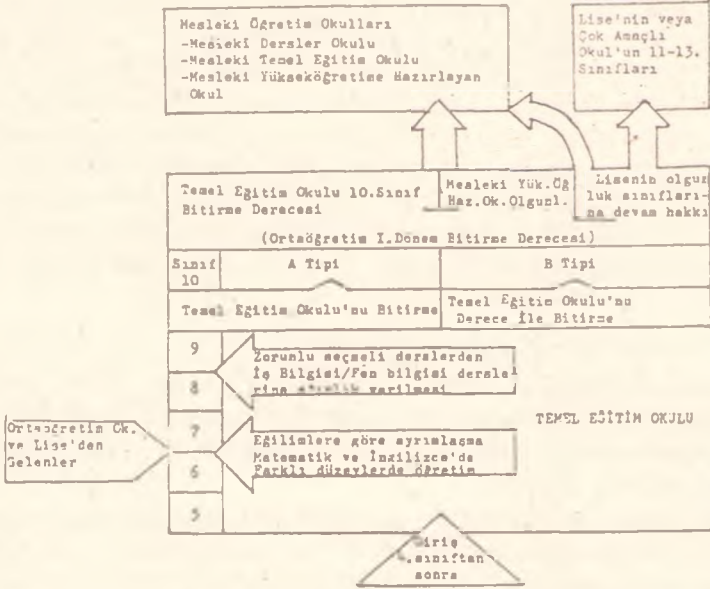
A) Temel Eğitim Okulu (Hauptschule)

4 yıllık ilkokulu başarı ile bitiren tüm öğrenciler Temel Eğitim Okulu'na devam edebilirler. Sınıf öğretmeni ve okul yöneticisi tarafından hazırlanan tavsiyename uyarınca Ortaöğretim Okulu veya liseye gidemeyecek olan öğrenciler bu okula giderler. Temel Eğitim Okulları meslek okullarının temelini oluşturan okullardır. Temel Eğitim Okulu'nun ilk iki yılında yani 5. ve 6. sınıflarda deneme basamağı (özel bir eğitsel ünite) oluşturulur. Deneme basamağında amaç; a) Temel Eğitim Okulları'nın ders programlarına ve yöntemlerine öğrencilerin uyum sağlaması, b) Öğrencilerin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi, c) İlköğretimin sonunda öğrenci hakkında verilmiş olan kararın (tavsiyename) sınanmasıdır (Die Schulformen in der Sekundarstufe I, 1986, s. 3).

Deneme basamağında sınıfta kalma yoktur. Deneme basamağının sonunda (6. sınıfın sonunda) Ortaöğretim Okulu veya Lise'nin 7. sınıfına geçiş olanağı vardır. bu okullara geçiş yapabilme öğrencinin başarı durumuna ve okul yönetiminin onayına bağlıdır. İlkokuldan sonra Ortaöğretim

Okulu'na veya Lise'ye devam eden ve deneme basamağı sonunda başarısız olan öğrenciler de Temel Eğitim Okulu'nun 7. sınıfına geri gönderilirler.

TEMEL EĞİTİM OKULU

KAYNAK: Die Schulformen in der Sekundarstufe I, 1986, s.2

Temel Eğitim Okullarının eğitim-öğretim programlarında Almanca, Sosyal Bilgiler (Tarih, Coğrafya, Politika), Matematik, Fen Bilgisi (Fizik, Kimya, Biyoloji), İngilizce, İş Bilgisi (Teknik, Ekonomi, Ev Ekonomisi), Müzik/Sanat Eğitimi/Tekstil İşleri, Din Bilgisi, Spor Dersleri yer almaktadır (Die Schulformen in der Sekundarstufe I, 1986, s. 3).

Öğrenciler, 7. sınıftan itibaren başarı durumlarına ve eğilimlerine göre, Matematik ve İngilizce derslerinde farklı düzeyde öğretim görürler. 9. sınıftan itibaren de zorunlu seçmeli derslerden İş Bilgisi veya Fen Bilgisi derslerine ağırlık verilir. İş Bilgisi dersinin amacı, öğrencilere ekonomi ve iş dünyası ile ilgili temel bilgileri kazandırmak ve onları meslek seçimine hazırlamaktır. Bu dersi alan öğrenciler işyerlerini ziyaret ederler ve en az iki hafta işyerlerinde pratik yaparlar.

9. sınıfı başarıyla tamamlayan öğrenciler "Temel Eğitim Okulu Bitirme Derecesi"ni alırlar. Temel Eğitim Okulu'nun 10. sınıfı A tipi ve B tipi olmak üzere ikiye ayrılır. "Temel Eğitim Okulu Bitirme Derecesi"ne sahip olanlar A tipi, "Temel Eğitim Okulu'nun Derece ile Bitirme"ye sahip olanlar ise (Almanca, İngilizce ve matematik derslerinden belli bir derece alanlar) B tipi sınıfa devam ederler. A tipi 10. sınıfı bitirenler "Ortaöğretim I. Dönem Bitirme Derecesi"ni alırlar. Bu derece Mesleki Öğretim Okullarına (Meslek Dersleri Okulu, Mesleki Temel Eğitim Okulu, Mesleki Yüksek Öğretime Hazırlayan Okullar) devam edebilme olanağı verir. B tipi 10. sınıfı bitirenler "Ortaöğretim I. Dönem Bitirme Derecesi"nin yanı sıra, notları uygun görülenler (Almanca, Matematik ve İngilizce derslerinden en az iyi derece alanlar) Lise'nin veya Çok Amaçlı Okul'un olgunluk sınıflarına (11-12-13. sınıflar) devam etme hakkını elde ederler. Temel Eğitim Okulu'nun A ve B tipi 10. sınıfını bitirenlerden dileyenler çıraklık eğitimi yolunu da seçebilirler. Çıraklık eğitiminde, seçilen meslekle ilgili teorik bilgiler meslek okulunda verilir, uygulama ise işyerinde veya atelyelerde yapılır.

B- Ortaöğretim Okulu (Realschule)

Ortaöğretim Okulu, ortaöğretim kademesinde Temel Eğitim Okulu ile Lise arasında orta bir yere sahiptir. Önceleri Ortaokul (Mittelschule) adını taşıırken 1964 yılında Ortaöğretim Okulu (Realschule) olarak değiştirilmiştir (Aytaç, 1979, s. 48).

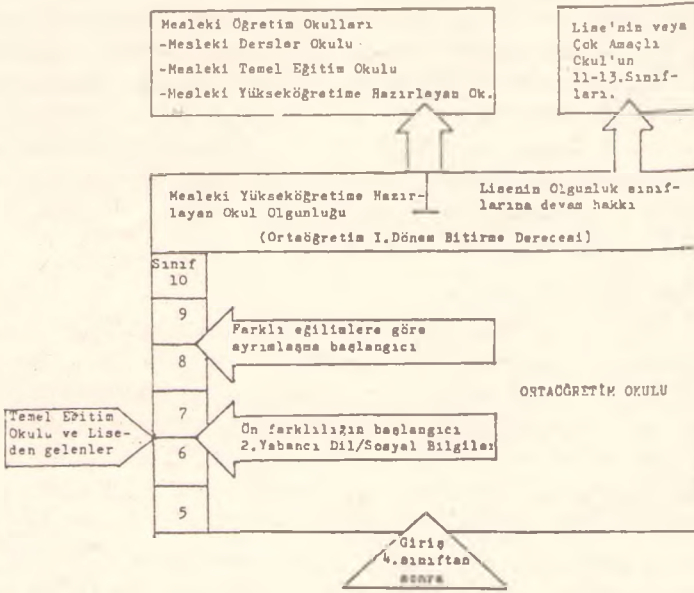
İlkokul öğretmenleri tarafından "uygun" veya "uygun olabilir" olarak değerlendirilen her öğrenci Ortaöğretim Okulu'na girebilir. Ancak "uygun değil" olarak değerlendirilen öğrencilerin Ortaöğretim Okulu'na girebilmeleri ilkokul, Temel Eğitim Okulu, Ortaöğretim Okulu ve Lise öğretmenleri tarafından ortaklaşa verilen deneme derslerinde başarı göstermeleri ile mümkündür.

Ortaöğretim Okulu'nun ilk iki yılında yani 5. ve 6. sınıflarda deneme basamağı (özel bir eğitsel ünite) oluşturulur. Öğretmenler bu iki yıl içerisinde öğrencileri Ortaöğretim Okulu'nun ders yöntemlerine ve programlarına uyumunu sağlarlar (Die Schulformen in der Sekundarstufe I, 1986, s. 7).

Deneme basamağında sınıfta kalma yoktur. Deneme basamağının sonunda (6. sınıfın sonunda) öğrencinin başarılı olması ve sınıf öğretmeni ile okul yönetiminin uygun görmesi halinde Gymnasium'un 7. sınıfına geçiş olanağı vardır. Deneme basamağının sonunda başarısız görülen öğrenci daha alt düzeydeki bir okul olan Temel Eğitim Okulu'na gönderilmektedir.

Realschule'lerin eğitim ve öğretim programlarında Almanca, Sosyal Bilgiler (Tarih, Coğrafya, Politika), Matematik, Fen Bilgisi (Fizik, Kimya,

ORTAÖĞRETİM OKULU

KAYNAK: Die Schulformen in der Sekundarstufe I, 1986, s. 6

Biyoloji, İngilizce, Müzik/Sanat Eğitim/Tekstil İşleri, Din Bilgisi, Spor ve 2. Yabancı Dil (Fransızca veya Hollandaca) dersleri yer alır (Die Schulformen in der Sekundarstufe I, 1986, s. 7).

7. ve 8. sınıflarda öğrenciler zorunlu seçmeli dersleri, örneğin 2. yabancı dil olarak Fransızca veya Hollandacayı; Sosyal Bilgiler derslerinden Tarih, Coğrafya ve Politika derslerinden birini seçerler. 9. ve 10. sınıflarda öğrencilerin ilgisini çeken disiplinler üzerinde (Dil, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler, Teknik, Sanat Eğitimi, Müzik ve Spor) yoğun bir öğretim yapılır. Bazı alanlarda öğrencilerin derinlemesine bilgiler kazanmaları için sınıflar çalışma gruplarına ayrılır. Öğretim, öğrencilerin deneyimlerine, kişiliklerine ve yaşam koşullarına göre düzenlenmektedir. Öğrencilere kişilik kazandıracak grup öğretimi tercih edilmektedir (Türkoğlu, 1983, s. 328). Çok yönlü öğretim programı, diğer amaçların yanında öğrencileri ilerideki meslek ve okul yaşamına hazırladığı gibi, onların meslek seçme yeteneğini de geliştirmektedir.

10. sınıfa geçen öğrenci "Temel Eğitim Okulu Bitirme Derecesi"ne denk bir bitirme diploması alabilir. Ancak bu diploma, öğrencinin sınıfı geçmemesi halinde ve belli koşullarda alınabilmektedir. Ortaöğretim Okulu, "Ortaöğretim I. Dönem Bitirme Derecesi" ile bitirilir. Öğrenciler bu derece ile tam öğretim yapılan Mesleki Öğretim Okullarına devam edebilirler veya çıraklık eğitimine başlayabilirler. Öngörülen başarıyı gösterebilen öğrenciler Lise'nin veya Çok Amaçlı Okul'un olgunluk sınıflarına devam etme hakkını kazanırlar. Bu hakkın kazanılabilmesi için Almanca, Matematik ve İngilizce derslerinden iyi derece alınması gerekmektedir.

C) Lise (Gymnasium)

Lise, öğrencilerini yükseköğretime hazırlayan ortaöğretim kurumudur. Ortaöğretim I. Dönemin 5–10. sınıflarını ve II. Dönemin 11–13. sınıflarını kapsar. F. Almanya'da Liselerin matematik ve fen bilimlerine ağırlık veren Lise'ler (Mathematisch – Naturviessenschaftliches Gymnasium), modern dillere ağırlık veren liseler (Neuprächliches Gymnasium) ve eski dillere ağırlık veren liseler (Humanistisches Gymnasium) gibi çeşitleri vardır.

İlkokul öğretmenleri tarafından "uygun" ve "uygun olabilir" olarak değerlendirilen her öğrenci Lise'ye gidebilir. Lise'nin ilk iki yılında yani 5. ve 6. sınıflarda deneme basamağı (özel bir eğitsel ünite) oluşturulur. Öğretmenler bu iki yıl içerisinde öğrencileri Lise'nin ders yöntemlerine ve programlarına uyumlarını sağlarlar. Bu deneme basamağında öğrencilerin bilgileri, alışkanlıkları, yetenekleri gözlenir ve geliştirilir. Amaç, öğrencinin öğrenimini bu okulda sürdürmesine ilişkin olarak verilen kararın yerinde olup olmadığını saptamaktır (Die Schulformen in der Sekundarstufe I, 1986, s. 10).

Deneme basamağının sonunda (6. sınıfın sonu) durumu uygun görülenler Lise'nin üst sınıflarına devam ederler. Durumu uygun görülmeyenler Ortaöğretim Okulu veya Temel Eğitim Okulu'nun 7. sınıfına gönderilirler. Ayrıca Temel Eğitim Okulu ve Ortaöğretim Okulu'nun deneme basamağında okuyan öğrencilerden durumu uygun görülenler, 6. sınıfın sonunda Lise'nin 7. sınıfına geçiş yapabilmektedir.

Lise'nin eğitim-öğretim programında Almanca, Sosyal Bilgiler (tarih, Coğrafya, Politika), Matematik, Fen Bilgisi (Fizik, Kimya, Biyoloji) 1. Yabancı Dil (5. sınıftan itibaren), 2. Yabancı Dil (7. sınıftan itibaren), Müzik/Sanat Eğitimi/Tekstil İşleri, Din Bilgisi ve Spor dersleri yer almaktadır (Die Schulformen in der Sekundarstufe I, 1986, s. 10).

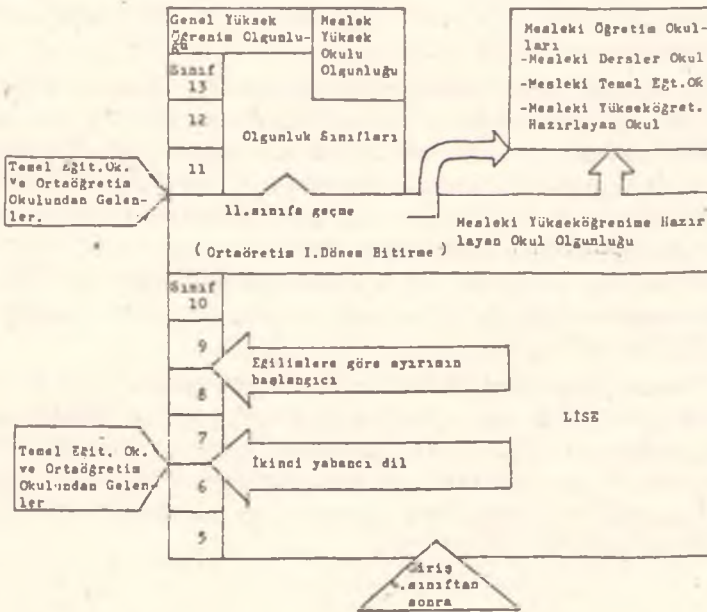
Zorunlu dersler sınıf birliği içinde yapılır. Yabancı diller için sınıf dışında gruplar oluşturulabilmektedir. Birinci yabancı dil genelde İngilizce ve Latince'dir. Birinci yabancı dil olarak Latince veya Fransızca'yı seçen-

ler ikinci yabancı dil olarak İngilizce'yi almak zorundadır. Birini yabancı dil olarak İngilizce'yi seçenler ise ikinci yabancı dil olarak Latince veya Fransızca'yı alabilmektedir. 9. ve 10. sınıflarda zorunlu seçmeli dersler kurslarla desteklenir. İşyeri gözlemleri ve işyeri pratiği bu dersler çerçevesinde yapılır. Zorunlu seçmeli dersler öğrencinin belirli bir alana ağırlık vermesine (karar vermeye) yardımcı olur.

Lise'nin 10. sınıfına geçen öğrenci "Temel Eğitim Okulu Bitirme Derecesi"nde öğrenim görmüş sayılır. Sınıfta kalması halinde öğrenciye belli koşullar altında bu derece verilebilir. 10. sınıfı bitiren öğrenci "Ortaöğretim I. Dönem Bitirme Derecesi"ne denk öğrenim görmüş sayılır.

11. Sınıfa geçen öğrenci "Ortaöğretim I. Dönem Bitirme Derecesi"ni (Fachoberschule Olgunluğu Derecesi) elde eder. Lise'den bu derece ile ayrılan öğrenciler, tam gün öğretim yapılan meslek okullarına devam edebilirler veya çıraklık eğitimine başlayabilirler. Temel Eğitim Okulu veya Ortaöğretim Okulu'nun 10. sınıfını başarıyla bitiren ve Lise'ye devam etmesi uygun görülen öğrenciler Lise'nin 11. sınıfına geçiş yapabilirler. 11. sınıfı bitiren öğrenciler Lise'nin Olgunluk Sınıflarına (Ortaöğretim II. Dönem) devam hakkını elde ederler. Bunun için bütün derslerden yeterli not almış olma şartı aranmaktadır.

LİSE

KAYNAK: Die Schulformen in der Sekundarstufe I, 1986. s. 9.

Lise'de öğrenim Olgunluk Sınavları ile sonuçlanır. Olgunluk sınavını başaranlar "Genel Yükseköğrenim Olgunluğu Derecesi"ni alırlar. Bu derece bütün üniversite ve yüksekokullarda öğrenim görme hakkı sağlar. Bu dereceyi alabilmenin gerekli koşullardan biri de ikinci bir yabancı dil öğrenmiş olmasıdır. Lise'nin 12. veya 13. sınıfından Genel Yükseköğrenim Olgunluk Sınavını vermeden ayrılan öğrenciler, bir yıl çıraklık eğitimi ve pratik çalışma yapmaları halinde Meslek Yüksekokulu Olgunluğu Derecesi'ne sahip olurlar.

D- Çok Amaçlı Okul (Gesamtschule)

Çok Amaçlı Okul, Temel Eğitim Okulu, Ortaöğretim Okulu ve Lise'nin öğrenim programlarını içeren yeni bir okuldur. İlk Çok Amaçlı Okul 1968 yılında açılmıştır. Çok Amaçlı Okul'a 4 yıllık ilkokulu başarıyla bitiren bütün öğrenciler devam edebilirler.

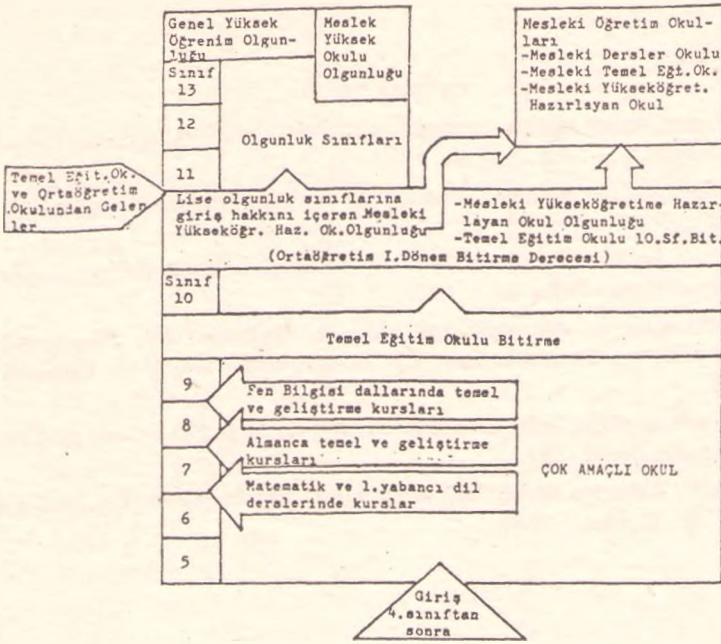
Çok Amaçlı Okul genel olarak iki bölümden oluşur. Biri 5. sınıftan 10. sınıfa kadar olan sınıfları kapsayan Ortaöğretim I. Dönemi, diğeri de 11, 12 ve 13. sınıfları (Olgunluk Sınıfları) kapsayan Ortaöğretim II. Dönemi.

Çok Amaçlı Okul'un eğitim-öğretim programında Almanca, Sosyal Bilgiler (Tarih, Coğrafya, Politika), İngilizce, Matematik, Fen Bilgisi (Fizik, Kimya, Biyoloji), İş Bilgisi (Teknik / Ekonomik /Ev Ekonomisi), Sanat Eğitimi / Müzik, Din Bilgisi, Spor dersleri yer almaktadır (Die Schulformen in der Sekundarstufe I, 1986, s. 14).

Bunların dışında diğer yabancı diller (Latince, Fransızca, Rusca v.b.) 7. veya 9. sınıflarda zorunlu seçmeli dersler olarak verilir. 5. ve 6. sınıflarda dersler genelde birarada (sınıf ortamında) yapılır. 7. sınıftan itibaren İngilizce, Matematik, 8. sınıftan itibaren de Almanca temel kurslar kapsamında verilmektedir. 9. ve 10. sınıflarda yukarıdaki derslere ek olarak Fizik ve Kimya derslerinde temel ve ileri düzey kurslar düzenlenir. Seçmeli dersler genişletilerek 2. ve 3. yabancı dil'in yanısıra İş Bilgisi, Daktilo, İnfomasyon, Spor, Eğitimbilim gibi dersler öğrencilerin seçimine sunulur (Arkadaş, 1988, s. 6).

Çok Amaçlı Okul'a giden öğrenciler okul türüne göre (Temel Eğitim Okulu, Ortaöğretim Okulu, Lise) gruplara ayrılmazlar. Ancak Ortaöğretim 1. Dönemi içerisindeki eğitim, sınıflar ve kurslar şeklinde düzenlenmektedir. Bu eğitimin iki temel prensibi; a) Mümkün olduğu sürece sınıf birliği içinde ders verilmesi, b) Öğrencinin başarısına ve yönelimine göre kurs eğitimidir (Gesamtschule, 1987, s. 12).

ÇOK AMAÇLI OKUL

KAYMAK: Die Schulformen in der Sekundarstufe I, 1986. a. 13.

Temel Eğitim Okulu ve Ortaöğretim Okulu'nu başarı ile bitiren öğrencilerin (belirli bir not ortalamasını tuturan ve durumları uygun görülenler) Çok Amaçlı Okul'un 11. sınıfına geçiş yapmaları mümkündür. Ayrıca Çok Amaçlı Okul'un 10. sınıfını bitiren öğrencilerin Mesleki Öğretim Okullarına yönelmesi de mümkündür. Ortaöğretim II. Dönemini kapsayan 11, 12 ve 13. sınıflarda Lise'nin olgunluk sınıflarında okutulan dersler okutulmaktadır.

Temel Eğitim Okulu, Ortaöğretim Okulu ve Lise'de verilen bütün dereceler ve bitirme hakları Çok Amaçlı Okul'da da alınabilmektedir. Bunlar;

- 1- 9. sınıftan sonra Temel Eğitim Okulu Bitirme Derecesi,
- 2- 10. sınıftan sonra Ortaöğretim I. Dönem Bitirme Derecesi,
- 3- Çok Amaçlı Okul'un olgunluk sınıflarını başarıyla tamamlayan öğrencilere Genel Yükseköğrenim Olgunluk Derecesi verilir.

Çok Amaçlı Okul'un 12. veya 13. sınıflarından Genel Yükseköğrenim Olgunluk Sınavını vermeden ayrılan öğrenciler, bir yıl çıraklık eğitimi ve pratik çalışma yapmaları halinde Meslek Yüksekokulu Olgunluğu Derecesi'ne sahip olurlar.

KAYNAKÇA

- Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi.** Ana Yayıncılık ve Sanat Ürünleri Pazarlama A.Ş. Cilt 1, İstanbul, 1986.
- Arkadaş.** Türkiye Öğretmenler Derneği Yayın Organı (Türkçe-Almanca), Köln 1988.
- Aytaç, Kemal.** Federal Almanya'da Okul Sistemi. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları Eğitim Dizisi No: 1, 1979.
- Die Schulformen in der sekundarstufe I, Hauptschule, Realschule, Gymnasium, Gesamtschule.** Der Kultusminister informiert, Düsseldorf 1986.
- Gesamtschule In Nordrhein-Westfalen.** Landesinstituts Für Schule Und Weiterbildung, Soest 1987.
- Türkoğlu, Adil.** "Almanya'da Eğitim", Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt 16, Sayı 1, 1983.